

המביא פרק רביעי ביצה

עד מוצאי י"ט האחרון. עד שיחליל יום החול וא"ת המינה י"ט שמיני מוקצה הוא משום דהו ספק שזיעי וגם זיוס תשיעי שם מוקצה עליו הואיל ואתקלאי לזין השמשות אתקלאי נמי לכולי יומא ושפיר אמרינן מוקצה מחמת יום שעבר במוקצה מחמת מלוה

(א) (שבת מה), ט גשם מה'; א. א שבת מה; מו; (ד) סוכה ט, (ה) שבת כב מה; סוכה י, (ו)סוכ' סוכה פ"א, (ז) סוכה מו; ע"ש, (ח) גשם מה; (ט) גמיל'; שבתו כז, (ט) וי"ע תוס' שבת כב, ד"ה סוכה,

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל לאמר בחמישה עשר יום לחודש השביעי יהיה חג הקצות שבעת ימים קדש; ויקרא כג לד קל;

הגהות הב"ח

(א) גמ' תני ר' חיאל בר יוסף; (ב) שם אמר רב מנשיא אמר שמואל סיפא אלתן כל' וכן בתוספות; (ג) תוס' ד"ה אלל וכו' וכן בשבת משמע דקאמר הואיל;

הגהות הגר"א

[א] גמ' אף סוכה לה' ולא והתנאי כו' כל'ל' ושבתיים מוקפים צנוולס וי"ג הר"ף ל"ג לה; [ב] רש"י ד"ה אביי, אלל עלו כי, ג"כ אלל הר"ף מפרש דהתקנא דחס התנה קאי אסוכת החג ובאומר איני נודל ומ"ש אלל עלו סוכה דמלא קדושה כאלל אמר איני נודל ועי' תוס' ד"ה אמר וברין' (ובגלגלמנות ומרש"י);

לענין רש"י

קרוייהו'ל קרוייהו'ל. מנורה, אבוייין' [אבירין]. בדים מקושטים בדגמאות צבעוניות.

מוסף רש"י

אין נוטלין עצים מן הסוכה. צפסת ועלת מסוכה העשויה ללל ואפילו נפל, משום מוקצה דאתקלאי מחמת סמירת האל עיי"ש, אלא מן הסמוך לה. אם סמן הפולט עולם אלל דופנה ליכא איסור מוקצה, לדעתיה עליה מאתמול ללא מושקלניתו למחר ללא סמר כהו אהלל (שבת מה). ור' שמעון מתיר. אם נפלה דלית ליה מוקצה (שם). ושורין בסוכת החג בחג. סוקצה למתוה דמלוהה כל צבעה (שם). שכשם שהל שם שמים על החגיגה. שלמי מגינה שט שמים הל עליהם לאוסרין עד לאחר הקצרת אימורין, דוכו כהו חמר הכי משלחן גבוה בעבר היטול פקס (סוכה ט). מה חג לה; מנינה (שם). סככה כהלכתה. לטוכה (שבת מה). ועטרה בקרימים. פיאלה צימעות על צבעים שקורין אבוייין' (שם כב). מעשה אורג (סוכה י). ובסדינין המצוייין. שזרתן צולטת כגון מעשה רוקס או מעשה אורג

מתני' אין נוטלין עלים מן הסוכה. כגון צפסת או צענרת ויושב בסוכה בגנה או צפרנס אין נוטלין עלים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה. השתא משמע אם הוא עב שנתנו' קניס הרבה מותר ליטול מהם ובגמרא פריך הא כל פורתא דשקיל מניה סמירה הוא:

גמ' סמוך לדפנות. קניס הנוקפים סביבות לדפנות כיון שלא נארגו עס הדופן לא צטלי לגבי דופן ואינו דומה לסמוך לסקך שהסכך הוא ארוג לפיכך הכל שזה העליון כמתתון סכך הוא: אפילו סימא צשאין סמוך לדפנות. אלא סמוך לסקך: וכו' סימא. מתניתין צאסורייתא חזילות של קניס שנתנן על הסכך מדלל המיר אגדן לא צטליניהו לגבי סכך אלא להכניעם שם: צברייתא וכו' גרסינן אלא מן הסמוך לה: ומצי שמעון מסיר. אפילו מן הסכך. ולקמן פריך ליה והא סמר אהלל: שהיא אסורה. אפילו צמוש"מ כדליף לקמן: ואם הסנה עליה. לפני י"ט: נופלת. שפלה ציי"ט דליכא סמירה אהל. וטעמא דמ"ק משום מוקצה דהא זין השמשות היתה קיימת ומוקצה היא מחמת איסור סמירה אלא הסמוך לה לאו מוקצה הוא דלית זיה משום סמירה: מותר השמן צצנר ושצקערה. נר קרוייהו"ל. מותר השמן שנותן צנר או צקערה שמן הניתן להדלקת הנר של שבת וכנה המותר יש בה משום מוקצה ואסור: אדם יושב ומלפס אימתי סכנה נרו. שידוע סופה לכבות הלכך זין השמשות דעתיה על המותר: הכל אדם יושב ומלפס נר. צתמיה וכו' נציא הוא יודוע שעמדה ליפול למחר: צסוכה רעועה. דמסקי אדעתיה דנפלה ולמחר נפלה הלכך לרצי שמעון מוקצה ליכא דלמיינן דעתיה מאתמול עלויה ולת"ק לא אמרינן דעתיה עלויה צשום מיעד ללא חזי זין השמשות: לה'. משמע כל שצעה לה' הוא הקדש: על החגיגה. שלמי חגיגה ליאסר משהקדשו: חג חגיגה: סיפא. דקתני ואם התנה עליה אסוכה דעלמא קאי ושרישא דצרייתא קא מהדר דאיפלגו בה ת"ק ורצי שמעון דקתני אין נוטלין עלים מן הסוכה וקיימנא צשפלה משום מוקצה וקאמר אם התנה עליה מצדד יום אשם תפול מחר יסיקנה הכל לפי תנאו: ועטרה. יפה צקדינין וצקרינן המצוייין. קרמין בגדי צבעונין שקורין אבוייין'. קרייסי לצניס של פשתן: יינוס שמינס וסלסות. צכוסות של זוכית לנוי: הכל לפי תנאו. מדקתני אסור להסתפק מהן ש"מ צטלי להו לגבי סוכה והו להו כסוכה וקאמר דמנאי מניה: אציי

מתני' אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה: גמ' מאי שנא מן הסוכה דלא דקא סתר אהלל מן הסמוך לה נמי קא סתר אהלל אמר רב יהודה אמר שמואל ימאי סמוך סמוך לדפנות רב מנשיא אמר אפילו תימא בשאין סמוך לדפנות כי תניא ההיא יבאסורייתא (א) (ב) תניא ר' חיאל בר יוסף קמיה דר' יוחנן אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה ור' שמעון מתיר ושורין בסוכת החג בחג שאסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו ורבי שמעון מתיר והא קא סתר אהלל אמר רב נחמן בר יצחק הכא בסוכה נופלת עסקינן ור' שמעון לטעמיה דלית ליה מוקצה דתניא (א) מותר השמן שצנר ושצקערה אסור ורבי שמעון מתיר מי דמי התם אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו הכא אדם יושב ומצפה אימתי תפול סוכתו אמר רב נחמן בר יצחק הכא בסוכה רעועה עסקינן דמאתמול דעתיה עלויה: ושורין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו: ומי מהני בה תנאי (א) והאמר רב ששת מושום ר' עקיבא המנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא ר' יהודה בן בתירא אומר מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה' (א) אמר רב מנשיא (ב) בריה דרבא סיפא אתאן לסוכה דעלמא אבל סוכה דמצוה לא מהני בה תנאה וסוכה דמצוה לא (א) והתניא יסככה כהלכתה ועטרה בקרימים ובסדינין המצוייין ותלה בה אגוזים שקדים אפרסקים ורמונים ופרכילי ענבים יינות שמנים וסלחות ועטרות שבליים אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהם הכל לפי תנאו אביי ורבא דאמרי תרווייהו יבאומר איני נודל מהם כל בין השמשות דלא חלה קדושה עלייהו יאבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו אתקצאי לשבעה ומאי שנא מהא דאתמר הפריש שבעה אתרוגים לשבעת הימים אמר רב כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר ורב אסי אמר כ"ל אחת יוצא בה ואוכלה למחר התם דמפסקו לילות מימים כל חד וחד יומא מצוה באפי נפשיה הוא הכא דלא מפסקו לילות מימים כוליהו יומי כחדא יומא אריכתא דמי: מתני'

ורבא דאמרי סרוייהו. ללא דמו לסוכה לענין תנאה ואע"ג דצטלי לגבה דכי מהני תנאה צאומר מצדד יום איני נודל מהם מהיות כוחי וזכותי צהס ליטולן כל שהות אורח של זין השמשות של ערב ציי"ט הלכך צשעת ציאת היום שהיתה קדושה צריכה לחול עליהם לא חלה לפיכך לא הוקצה אלל עצי [א] סוכה שאינו יכול להמנות עליהם תנאי זה שהרי על כרחו יבדל מהם זין השמשות משום דקמר אהלל וזין השמשות ספק ציי"ט הוא חלה קדושה עליה ועל ידי קדושה זו הוקצו לשבעה: ומאי שנא מהא כו'. דלא אמר צאתמרו דמשום זין השמשות קמא לימקאי כל שצעה אלא לחד יומא מכי אתני עליה לחד יומא: דאסתר הפריש נר' יולא צה. ציומה: ואולנה לאלתר. קצנר למלוהה אתקלאי והרי נעשית מלוהה: ורב צחולו של מועד כהפרישה ליום ראשון דמי ומשום דבזין השמשות קמא קדיש קא חמרת דאתקלאי לשבעה: דמפסקי לילות מימים. שאין מלוהה צלילה: מתני'

שקורין גלגשק"ש (שם). אפרסקים. פירקס"י גלג"ז (שבת מה). יינות שמינים. ומנין צכוסות של זוכית לנוי (סוכה י). הכל לפי תנאו. וכגון דאמר איני נודל מהם כל זין השמשות של יום טוב הראשון ללא חל קדושה עליהם, ומנאה חמרייתא לא מהני כהו (סוכה י) וכעיי"ז שבת כב).

כגון הכא צעני סוכה אלל נהגו העולם כשחל תשיעי של חג צע"ש שאין מסתפקין מהן צצבת שהיא עשירי ומאי טעמא אי משום סמירת אהל לא שייך צצפירות ואי משום דאתקלאי זין השמשות דתשיעי תרי מגו כה"ג לא אמרינן דצתשיעי נמי לא נאסר אלא מטעם מגו וי"ל דהיינו טעמא משום הכנה דהואיל וצע"ש היה אסור שהוא תשיעי והוא ציי"ט אס היה נאלל צצבת היה מכין עתה ראיות שלו ולא צא ציי"ט ומוה הטעם שזוהרין כשחל צצבת תורה אחר השבת מלאכול האתרוג צאומי יום דהואיל וצצבת היה אסור שהוא שמיני ועוד כי היה ראוי לצרך זו אס חמי אליה ואמר דעצרו לאלול א"כ אס היה אוכל אומו צצצמת התורה דלמחרן הו שבת מכין ל"ט: **אמר רב מנשיא בריה דרבא סיפא אתאן לסוכה דעלמא וכו'.** מצי נמי למפרך דלמאי דס"ל דהו מוקצה מחמת איסור לא אשכחנא דמהני ציה תנאה אלא דאינו חושש למפרך משום דאינו נאשר צצמסקנא אלא נקט האמת: **אבל עצי סוכה דהר קדושה עלייהו אתקצאי צשבעה.** וקשה דמשמע הכא דמה שעצי סוכה אסורין היינו מטעם מוקצה וכן (א) משמע צצצבת (דף מה. ושם) הואיל והוקצה למלוהה הוקצה לאיסורו ולעיל קאמר מה חג לה' אף סוכה לה' אלתמא דאסורין מדאורייתא ותירך ר"ת דמה שאמר מה חג לזס כף סוכה לזס היינו לפי שיעור סוכה און צ' דפנות ושלשית אפי' טפח ב אלל אי צעיד דפנות שלמות יומר משיעור סוכה לא נפיק מקרא ועל היותר קאמר שאסור מטעם מוקצה ור"י פירש דודאי כל זמן שהסוכה צעמדה שייך ציה מה חג לה' אף סוכה לה' אלל כשנפלה לא שייך ציה מה חג וכו' ואם כן היה יכול למרויז הכא מה שעצי סוכה אסורין מקרא דלעיל אלא מה היינו כשהיו צעמדה אלל כשנפלו מותרין אלא נקט האמת דכשנפלו נמי אסורין מטעם מוקצה: (א) **כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר.** לאו דוקא לאלתר דהא אתרוג של יום ראשון אסור כל היום עד למחר ולא פליג רב ורב אסי אלא צשאר ימים: מן

הכל לפי תנאו. ואקשינן וכיון דחל איסורא דחג עליה הכי מצי מתני עלה, והא משמיה דר' עקיבא אמר מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה', ותניא מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה, שנאמר חג הסוכות לה', חג' וסוכה לה'. ופירק (רב) מנשיא בריה דרובינא משימה דשמואל, סיפא דקתני ואם התנה עליה אינה בסוכת החג אלא בסוכה בשאר ימים טובים, ועלה אמרינן הכל לפי תנאו. ואקשינן וסוכה דחג לא מהני בה תנאו, והתניא יסככה כהלכתה ועטרה בקרימים ובסדינין כו', עד ואסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון של חג, ואם התנה עליון הכל לפי תנאו. ופירקין אביי ורבא מתניין זו באומר איני נודל מאילו שתליתי בסוכה זו כל בין השמשות, דלא חלה עלייהו מעיקרא קדושה, אבל עצי סוכה [דמעיקרא] דעברה חלה עליה קדושה, אתקצאי כל שבעה. וכי לא אמר בחני עיטורין איני נודל מהן כל בין השמשות ואסור, והא אימור הפריש שבעה אתרוגים לז' הימים, אמר רב כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר ואפילו לר' אסי לא אמר אלא יוצא בה היום ואוכלה למחר, אבל שבעה ימים לא אמר. ופירקין חגים אביי אתרוג מפסקי לילות דלא מייחייב בהו ולפיכך שרי, אבל בסוכה שהי"ב לישב בה בלילות כבימים, כל שבעה ימים כיומא חדא אריכתא דמי.

ט א מיי פ"ב מהלכות י"ט הלכה די ופי' מהל' סוכה ה' טו סמן עשין גמ טוש"ע א"ח קי תקיט ספי"ח ופי' תלה ספי"ח: י ב מיי פ"ב מהלכות י"ט שם טוש"ע א"ח ס' תקיט ספי"ח: יא ג טור ש"ע שם צבג"ה:

יב ד מיי פ"ב מהל' שבת הלכה די ופי"ה הלכה כג ופי"ו ה' די סמן לאון סה טוש"ע א"ח קי רפה ספי"ג ופי' רעט ספי"ח:

יג ה מיי פ"ו מהלכות סוכה הלכה טו סמן שם טוש"ע שם ס' תלה ספי"ח: יד ו ז מיי שם ה' טו טוש"ע שם ספי"ג ז: מו ח מיי שם ה' טו טוש"ע שם ספי"ח צ' צה"ג:

מז טו מיי פ"ו מהל' לולב הלכה ז ח סמן עשין מד טוש"ע שם ס' תרה ספי"ג ז:

מוסף לסוכות

א. ועל כדןך לאו אסמכתא בעלמא הוא אלא דרשה בגמרה כדמובא פ"ק דסוכה (ט.ו.) מוס' הלא"ש שנת מה. ד"ה וישן צכוסת. ב. ד"ה מוס' הלא"ש אסור מדאורייתא ומה ששינו צריך לטובה אסור מדרבנן. ג. רש"י. א. דעצי סוכה דחיליא עלייהו קדושה מחמת מצוה למה שצריך לה, אף מה שא"צ לה אתקצאי לשבעה. שס.

רבינו חננאל

[מתני'] אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה. אוקמה שמואל דאין נוטלין לא מן הסוכה ולא מן הדפנות עצמן משום דסת' אהלא, אלא מן העצים הסמוכים לדפנות של סוכה זו. ורב מנשה אוקמה כדמרייתא. הדפנות הללו חבילות ע"ג חבילות היו שאין הסמית לאתל ומותר להסתפק מהן. תני קמיה דר' יוחנן אין נוטלין עצים מן הסמוך לה ור' שמעון מתיר. ואקשינן לר' שמעון והא סתר אהלל. ופירק רב נחמן בסוכה שפלה עסקינן, ור"ש לטעמיה דלית ליה מוקצה, דתניא מותר שמן שצנר ושצקערה אסור להסתפק מהן ור"ש מתיר. ואמרינן מי דמי התם כיון שסופו ליכבות מצפה אימתי חיכבה, יסתפק מן השאר, הכא [וכין] היה יודע שתפול הסוכה ונתן בדעתו להסתפק ממנה. ופירק רב נחמן בר יצחק אלא תימא בסוכה בריאה שפלה, אלא מהניתיה בסוכה רעועה עסקינן דמאתמול דעתיה עלייהו. ושורין תימא דברייתא ור' שמעון בסוכת החג בחג שאסורה ואם התנה עליה

(א) עי' צכוס' שנת מה. ד"ה ולל.